

LXXVIII Zjazd Naukowy PTZ w Krakowie

Na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie w dniach 9-11 września 2013 roku odbył się LXXVIII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Jego tematem przewodnim była „Produkcja zwierzęca w warunkach zrównoważonego rolnictwa”. Zjazd zorganizowany został przez Koło krakowskie PTZ, przy współudziale Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UR i Instytutu Zootechniki – PIB w Balicach. Komitetowi Organizacyjnemu przewodniczył prof. Jan Szarek, a jego sekretarzem była prof. Joanna Makulska.

Jak na Kraków przystało, Zjazd rozpoczął hejnał z Wieży Mariackiej. Uroczystego otwarcia obrad dokonał Jego Magnificencja Rektor UR prof. dr hab. Włodzimierz Sady. Wręczono Odznaki Honorowe PTZ 12 zasłużonym członkom Towarzystwa. Otrzymał je: prof. dr hab. Zenon Bernacki, prof. dr hab. Edward Dymnicki, prof. dr hab. Zygmunt Gil, prof. dr hab. Henryk Grodzki, prof. dr hab. Eugeniusz Herbut, prof. dr hab. Zbigniew Jaworski, prof. dr hab. Edward Pawlina, dr Marek Sapała, mgr inż. Leszek Sobolewski, prof. dr hab. Jan Szarek, prof. dr hab. Tadeusz Szulc i prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski. Rozdano też nagrody w Konkursach PTZ na najlepszą pracę doktorską i magisterską z zakresu nauk zootechnicznych.

W Sesji plenarnej referaty wygłosili: prof. dr hab. Jędrzej Krupiński (IZ-PIB Balice) – „Krajowa strategia zrównoważonego użytkowania i ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich”, prof. dr hab. Tomasz Gruszecki (UP Lublin) – „Zwierzęta gospodarskie funkcjonalnym elementem środowiska przyrodniczego” i prof. dr hab. Henryk Runowski (SGGW Warszawa) – „Kierunki zmian w produkcji zwierzęcej w kontekście zrównoważonego rozwoju rolnictwa” (referaty zostały opublikowane w „Przeglądzie Hodowlanym” nr 5/2013). Tezy zawarte w referatach stały się podstawą do ożywionej dyskusji na temat aktualnego stanu realizacji zasad zrównoważonego rozwoju rolnictwa oraz wpływu upowszechniania się idei rozwoju zrównoważonego na produkcję zwierzęcą w naszym kraju.

Ważnym wydarzeniem Zjazdu był panel dyskusyjny poświęcony „Współczesnym wyzwaniom stojącym przed naukami zootechnicznymi w zakresie badań i kształcenia”, angażujący przedstawicieli zarówno nauki, jak i praktyki zootechnicznej. Dyskusji przewodniczył prof. dr hab. Tadeusz Szulc, a referaty wprowadzające wygłosili: prof. dr hab. Henryk Jasiorowski – „Niektóre wyzwania stojące przed krajowymi programami badań zootechnicznych” oraz prof. dr hab. Józef Bieniek – „Implementacja nauk zootechnicznych w dydaktyce”.

W drugim dniu konferencji odbyła się Sesja Młodych Naukowców, zorganizowana w formie konkursu. Na Sesji tej wygłoszono 8 referatów. Pierwszą nagrodę otrzymała Magdalena Graczyk (UP w Poznaniu), drugą – Malwina Górską (UR w Krakowie), a trzecią – Alicja Borowska (UP w Poznaniu).

W Zjeździe uczestniczyło 240 osób – pracownicy naukowcy, studenci i liczne grono przedstawicieli praktyki zootechnicznej. Zgłoszono łącznie 194 referaty i doniesienia, z czego wygłoszonych zostało 58, a pozostałe zaprezentowano na posterach. Obrady Sekcji Chowu i Hodowli Bydła, Chowu i Hodowli Trzody Chlewniej, Chowu i Hodowli Owiec i Kóz, Chowu i Hodowli Koni oraz Chowu i Hodowli Zwierząt Amatorskich i Dzikich odbywały się na Wydziale Leśnym UR, a Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Futerkowych obradowała w Stacji Doświadczalnej UR w Rząscu.

78 Zjazd Naukowy PTZ był również Zjazdem sprawozdawczo-wyborczym. Prezes PTZ prof. Zygmunt Litwińczuk przedstawił sprawozdanie ustępującego Zarządu Głównego z działalności w kadencji 2010-2013 (tekst sprawozdania zamieszczony jest w niniejszym numerze PH). Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej złożyła prof. Czesława Lipecka, a Sądu Koleżeńskiego – prof. Maria Dymnicka. Po wysłuchaniu sprawozdań, w głosowaniu jawnym, udzielono absolutorium ustępującym władzom Towarzystwa.

Decyzją Walnego Zebrania Członków przyznano Członkostwo Honorowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego dr. Alfredowi

Dankowskiemu i prof. dr. hab. Marianowi Kozłowskiemu. Wybrano, w głosowaniu tajnym, nowe władze PTZ: Prezesa – został nim prof. dr hab. Roman Niżnikowski z SGGW w Warszawie, członków Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego.

W czasie Zjazdu obradowała Komisja Wnioskowa pod przewodnictwem prof. Andrzeja Filistowicza, która sformułowała następujące wnioski:

1. Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w pełni popiera strategię zrównoważonego rozwoju produkcji zwierzęcej opracowaną przez zespół zootechników pod przewodnictwem profesora Jędrzeja Krupińskiego;

2. Należy podjąć starania w celu dofinansowania drobnego gospodarstwa leżących na terenach atrakcyjnych turystycznie, aby stworzyć odpowiednie warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Odpowiedzialność za dofinansowanie powinny przejąć samorządy lokalne, a ich źródłem mogłyby być opłaty klimatyczne wnoszone przez turystów i wczasowiczów;

3. Należy poprawić zasady oceny i nagradzania prac w konkursie na najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk zootechnicznych, wprowadzając stosowne poprawki do regulaminu i zadbać, aby Sąd Konkursowy stosował ostrzejszą selekcję przy wyborze najlepszych prac;

4. Należy zobowiązać wszystkie wydziały szkół wyższych kształcących studentów na kierunku zootechnika oraz instytuty naukowe działające w obszarze produkcji zwierzęcej do współfinansowania nagród w konkursach na najlepsze prace doktorskie i najlepsze prace magisterskie z zakresu zootechniki;

5. Zarząd powinien rozważyć, czy Kapitułę Odznaki Honorowej Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego powinni stanowić wszyscy odznaczeni tą Odznaką, gdyż ich liczba jest duża i część członków Kapituły nie bierze udziału w opiniowaniu kandydatów do Odznaki, a więc nie wywiązuje się z tego podstawowego obowiązku.

W trzecim dniu Zjazdu odbyły się trzy wyjazdy specjalistyczne: do Stadniny Koni w Michałowie (pokaz koni arabskich, zwiedzanie obór krów rasy jersey w Michałowie i hf w Lubczy) oraz Zespołu Pałacowego w Kurozwękach (pałac, stado bizonów i mini ZOO), a także do Zootechnicznego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki – PIB w Grodźcu Śląskim (gospodarstwo ekologiczne w Jaworzu, ferma krów, biogazownia, chów suma afrykańskiego w gospodarstwie Kostkowiec). Zorganizowana została również wycieczka, w trakcie której uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia Krakowa i Kopalni Soli w Wieliczce. **(Joanna Makulska, Jan Szarek)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI BYDŁA

Uczestnictwo w obradach Sekcji zadeklarowało 70 osób, reprezentujących wszystkie krajowe ośrodki naukowe zajmujące się tym gatunkiem zwierząt gospodarskich. Obrady odbywały się w dwóch sesjach – referatowej i doniesieniowej. W ich ramach przedstawiono jeden referat i 38 komunikatów naukowych, z których 3 zaprezentowano jako doniesienia ustne, a pozostałe jako doniesienia posterowe. Poszczególnym sesjom przewodniczyli profesorowie: Zygmunt Litwińczuk, Tadeusz Szulc, Anna Sawa i Henryk Grodzki.

W sesji referatowej dr Grzegorz Skrzyński przedstawił referat „Produkcja wołowiny kulinarnej w gospodarstwach ekologicznych”, przygotowany przez prof. dr hab. Jana Szarka, dr. Grzegorza Skrzyńskiego i dr. Krzysztofa Adamczyka z Katedry Hodowli Bydła Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. We wprowadzeniu do swojego wystąpienia Pan doktor przypomniał podstawowe zasady obowiązujące przy ekologicznej produkcji żywności. Podkreślił, że tereny południowej Polski są predestynowane do ekologicznej produkcji rolniczej. W sposób szczególny uwaga ta, w ocenie autora, dotyczyła możliwości chowu bydła mięsnego opartej na użytkach zielonych. Następnie omówione zostały systemy chowu krów mięsnych w gospodarstwach ekologicznych, wybrane wskaźniki technologiczne oraz przydatność ras mięsnych bydła do tego typu opasu. Poruszono również problemy specyfiki żywienia bydła mięsnego w gospodarstwach ekologicznych, ochrony jego zdrowia oraz omówiono kryteria, jakie należy spełnić, aby stado bydła mięsnego zostało uznane za prowadzone metodami naturalnymi. W podsumowaniu sformułowano kilka

konkluzji i wniosków o charakterze aplikacyjnym, które odnosiły się do zasadniczych tez omawianych w wystąpieniu.

Doniesienie pt. "Profil kwasów tłuszczowych w mięśni najdłuższym grzbiecie mieszańców ras polskiej holsztyńsko-fryzyskiej i hereford" przedstawiła mgr Monika Sobczuk-Szul z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (współautorzy: Magdalena Mochol, Zenon Nogalski, Zofia Wielgosz-Groth, Magdalena Chruślińska, Paulina Pogorzelska-Przybyłek). W pracy dokonano analizy profilu 33 kwasów tłuszczowych znajdujących się w tkance tłuszczowej mięśni najdłuższych grzbiecie zwierząt ras polskiej holsztyńsko-fryzyskiej i hereford. Łącznie badaniami objęto 32 sztuki bydła opasanego system intensywnym i ekstensywnym. Zwierzęta opasane były do 15. (grupa I) i 18. miesiąca życia (grupa II). Z uzyskanego profilu wyodrębniono kwasy funkcjonalne, określono sumy kwasów tłuszczowych (MUFA, PUFA, UFA, SFA, PUFA *n*-3, PUFA *n*-6, OFA, DFA) oraz proporcje między nimi (UFA/SFA, PUFA/SFA, MUFA/SFA, *n*-6/*n*-3). W wynikach autorzy wskazali na wyższą zawartość tłuszczu w mięsie pochodzącym od walców w porównaniu z buhajami (2,64% vs. 1,14%) oraz korzystniejszy profil kwasów tłuszczowych w mięśniach buhajów. Mięśnie najdłuższe grzbiecie buhajów charakteryzowały się wyższym udziałem kwasów uznanych za funkcjonalne, a ponadto istotnie większym udziałem ($P \leq 0,05$) wielonienasyconych kwasów tłuszczowych (PUFA), kwasów z rodziny *n*-6 oraz grupy pożądaných kwasów hipocholesterolemicznych (DFA) w porównaniu z walcami. Zbliżone tendencje odnotowano w próbach pochodzących od zwierząt opasanych intensywnie, jednak występujących różnic nie potwierdzono statystycznie. W podsumowaniu autorzy stwierdzili, że jakość mięsa określona na podstawie profilu kwasów tłuszczowych tłuszczu śródmięśniowego była najlepsza w mięśniach buhajów opasanych systemem intensywnym, czyli ubijanych w wieku 15 miesięcy.

W kolejnej pracy, referowanej przez dr Annę Brzozowską z Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu (współautorzy: Piotr Micek i Zygmunt M. Kowalski – UR w Krakowie, Jolanta Oprządek – IGiHZ PAN w Jastrzębcu) oceniono „Wpływ energetyczno-białkowego dodatku paszowego na pobranie paszy i produkcję mleka u krów”. Celem przeprowadzonych badań było określenie wpływu energetyczno-białkowego dodatku paszowego (DP), skarmianego w dawkach pokarmowych dla krów mlecznych, na pobranie paszy i produkcję mleka. Doświadczenie przeprowadzono na 24 krowach rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej, podzielonych na dwie grupy po 12 sztuk. Doświadczenie trwało 14 tygodni, w trakcie których krowy otrzymywały *ad libitum* dawkę kompletną typu TMR na bazie kisonki z kukurydzy bez albo z 2 kg DP/krowę/dzień, albo TMR na bazie kisonki z traw bez albo z 2 kg DP/krowę/dzień. Energetyczno-białkowy dodatek paszowy składał się m.in. z całych nasion lnu, mydeł wapniowych oleju lnianego i rybnego oraz makucho rzepakowego chronionego. Autorzy wykazali, iż podawanie dodatku energetyczno-białkowego pozytywnie oddziaływało na dobową wydajność mleka. Przy zastosowaniu DP dobową wydajność mleka wzrosła o 1,1 litra w przypadku dawki na bazie kisonki z kukurydzy i o prawie 2 litry w przypadku dawki na bazie kisonki z trawy. W konkluzji stwierdzili, że stosowanie dodatku korzystnie wpływa na spożycie paszy i wydajność mleka, dlatego zalecają go do skarmiania w dawkach pokarmowych dla krów mlecznych.

Doktor Beata Sitkowska z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy przedstawiła doniesienie pt. „Wpływ wybranych czynników na wydajność mleka krów w robotach udojowych” (współautorzy: Joanna Aerts – Lely East Sp. z o.o., Dariusz Piwczyński – UTP w Bydgoszczy). Materiał do badań stanowiły dane pochodzące z dwóch robotów udojowych wykorzystywanych do pozyskiwania mleka w latach 2011-2013. Łącznie zebrano informacje dotyczące 153 376 dojów 140 krów. Celem pracy była ocena wydajności mlecznej krów w robotach udojowych, w zależności od: wieku krów (laktacje od 1. do 5.), okresu laktacji, pory roku, w której pozyskiwano mleko (wiosna, lato, jesień, zima), długości pracy robota w oborze (okres 2 lat pracy robota podzielony na półroczą) oraz pory dnia. Autorzy wykazali, że najwyższą wydajnością mleka podczas jednorazowego pobytu w stanowisku udojowym odznaczały się krowy w laktacji 4. i 5.

(12,27 kg), najniższą natomiast w laktacji pierwszej (11,11 kg). Stwierdzone różnice zostały potwierdzone statystycznie ($P \leq 0,01$). Analizując wpływ pory roku na poziom wydajności mlecznej zwierząt, autorzy zaobserwowali wysoko istotne różnice między średnią wydajnością mleka pozyskiwanego w sezonie zimowym (11,96 kg) i sezonie letnim (11,76 kg). Jako ciekawy należy uznać wniosek odnoszący się do poziomu wydajności mleka w zależności od pory doby, w której krowy oddawały mleko na stanowiskach udojowych. Autorzy odnotowali, iż najwyższy poziom produkcji miał miejsce w ciągu dnia pomiędzy godziną 10⁰⁰ i 12⁰⁰ (ponad 13 kg), podczas gdy w nocy pomiędzy 1⁰⁰ i 3⁰⁰ średnia wydajność mleka w trakcie pobytu w automacie wynosiła jedynie 11 kg. W podsumowaniu autorzy stwierdzili, że korzystanie z robotów udojowych w warunkach krajowych związane jest z wyższą wydajnością mleka; najwięcej mleka uzyskano od krów starszych, w sezonach jesiennym i zimowym oraz od krów korzystających z robota w ciągu dnia.

W sesji posterowej przedstawiono 33 doniesienia przygotowane przez pracowników krajowych ośrodków naukowych. Sesja ta cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem. Największą liczbą zgłoszonych prac dotyczyła problematyki związanej z uwarunkowaniami produkcji i jakości mleka (14 prac), użytkowaniem mięsnym bydła (5 prac), rozrodem (4 prace), technologiami odchowu cieląt (3 prace) i zachowaniem bydła (3 prace). (**Piotr Guliński**)

SEKCJA CHOWU I HODOWLI TRZODY CHLEWNEJ

W obradach Sekcji reprezentowane były wszystkie krajowe ośrodki naukowe, uczelnie i instytuty badawcze zajmujące się szeroko rozumianymi zagadnieniami hodowli i chowu trzody chlewnej. Zgłoszono łącznie 57 komunikatów, w tym największe z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu i Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego w Krakowie oraz Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Cenne i warte podkreślenia jest to, że zgłoszenia nadesłali również pracownicy naukowcy z pozostałych ośrodków, a mianowicie Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Zamościu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Politechniki Rzeszowskiej w Rzeszowie, Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonnej oraz Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu. Dowodzi to dużej aktywności naukowo-badawczej pracowników z poszczególnych jednostek i pełnej integracji środowiska naukowego zajmującego się trzodą chlewną. Współpraca między ośrodkami wyrażona współautorstwem wielu nadesłanych komunikatów jest tego dodatkowym potwierdzeniem.

Tematyka doniesień obejmowała szerokie spektrum zagadnień związanych z pracą hodowlaną, rozrodem i żywieniem, utrzymaniem i dobrotanem oraz jakością produktu.

Obrady prowadziła Przewodnicząca Sekcji prof. dr hab. Anna Rekiel (SGGW w Warszawie) i Dziekan Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt prof. dr hab. Czesław Klocek (UR w Krakowie). Na początku spotkania członkowie Sekcji podziękowali poprzedniemu Przewodniczącemu prof. dr hab. Januszowi Falkowskiemu z UWM w Olsztynie za 10-letnie kierowanie pracami Sekcji Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej oraz za zaangażowanie i aktywną twórczą pracę na rzecz całego środowiska zootechnicznego.

W ramach sesji referatowej dr hab. Anna Kasprzyk z UP w Lublinie wygłosiła referat na temat „Mięso w diecie człowieka – historia, terażniejszość i przyszłość”. Zagadnienie zostało przedstawione kompleksowo. Bogata szata graficzna przygotowanej profesjonalnie prezentacji dopełniała wykład, który wzbudził duże zainteresowanie licznie zebranych słuchaczy.

W sesji doniesieniowej jako pierwsza przedstawiła wyniki swoich badań dr hab. Magdalena Sobczyńska z IGiHZ PAN w Jastrzębcu (współautorzy: T. Blicharski, M. Tyra). Temat „Czynnik ryzyka oraz odziedziczalność długowieczności loch rasy pzb i wbp oszacowana za pomocą analizy przeżycia” należy uznać za wyjątkowo ciekawy, tym bardziej, że problematyka ta nie była do-

tychczas przedmiotem szczegółowych badań w naszym kraju. Długowieczność reprodukcyjna samic i poziom produkcji w okresie użytkowania mają szczególny wymiar nie tylko hodowlany, ale też ekonomiczny. Objęcie badaniami populacji dwóch najliczniejszych ras matecznych świń można uznać za pionierskie i szczególnie wartościowe dla krajowej hodowli i produkcji.

Kolejne doniesienie na temat „Brakowanie loch w kolejnych miotach w zależności od VCL (Vagina Cervix Length) podczas pierwszego krycia” wygłosił dr hab. Ryszard Tuz z UR w Krakowie (współautorzy: T. Schwarzwald, J. Nowicki). Wyniki prezentowanych badań wskazują na możliwość wykorzystania pomiaru długości pochwy i szyjki macicy przy pierwszej inseminacji jako wskaźnika potencjalnej przydatności rozplodowej loch. Pomiary te mogą być kryterium oceny przy kwalifikacji samic do rozrodu pod warunkiem potwierdzenia uzyskanych wyników na dużej populacji samic.

Wyniki pracy zatytułowanej „Zależności pomiędzy składem chemicznym siary i mleka a wynikami odchowu prosiąt w czasie 21-dniowej laktacji” przedstawiła dr Magdalena Szyndler-Nęcza z IZ-PIB w Krakowie (współautorzy: M. Różycki, R. Eckert, A. Mucha, M. Koska, T. Szulc). W badaniach uwzględniono 232 laktacje loch (wbp – 109; pbz – 123), które urodziły i odchowwały drugie i trzecie mioty. Uzyskane rezultaty pozwalają stwierdzić, że większa zawartość podstawowych składników mleka, przede wszystkim suchej masy i białka, może wpływać na zwiększenie tempa wzrostu prosiąt w okresie 3-tygodniowej laktacji. Poziom tłuszczu w mleku może mieć znaczenie w odchowcie prosiąt tylko w pierwszym tygodniu ich życia.

Prof. dr hab. Wojciech Kapelański z UTP w Bydgoszczy i współautorzy (H. Jankowiak, R. Eckert, M. Bocian, A. Mucha) przygotowali opracowanie pt. „Ocena układów rozrodczych loszek w zależności od genotypu w *loci ESR*”. Analizując wyniki uzyskane dla stawki 200 loszek rasy wbp i pbz wykazali istotny wpływ polimorfizmu genu *ESR* na masę macicy z więzadłem szerokim oraz długość rogów macicy u osobników rasy wbp. Istotnie większą masą macicy i dłuższymi jej rogami cechowały się loszki o genotypie BB vs. AB ($P \leq 0,05$). Stwierdzono również istotne oddziaływanie badanego polimorfizmu na cechy jajników wśród loszek rasy pbz. Masa prawego i lewego jajnika oraz łączna masa obu jajników były istotnie ($P \leq 0,05$) lub wysoko istotnie ($P \leq 0,01$) większe u loszek o genotypie AB w porównaniu do loszek o genotypie AA.

Następne doniesienie pt. „Jakość ejakulatów knurów rasy pbz w zależności od czasu upływającego od poprzedniego pobrania ejakulatu” wygłosiła mgr Magdalena Bajena z MChIRZ Sp. z o.o. w Łowiczu. Zostało ono przygotowane we współpracy z pracownikami UPH w Siedlcach (współautorzy: D. Kowalewski, S. Kondracki, A. Wysokińska). W przeprowadzonych badaniach wykazano korzystny wpływ wydłużenia czasu między pobraniami ejakulatów na ich cechy fizyczne, objętość i koncentrację plemników oraz odsetek plemników wykazujących ruch postępowy i ogólną liczbę plemników w ejakulacie. Liczba dawek inseminacyjnych sporządzona z ejakulatów pobieranych w odstępach 7 dni, w porównaniu do jednodniowych, była istotnie większa ($P \leq 0,01$).

Bardzo ważne w działaniach naukowych jest ciągle doskonalenie i unowocześnianie warsztatu badawczego, w tym aparatury analitycznej i metod badawczych. Takie posunięcia zwiększają wartość i wiarygodność wyników badań. Zapoznanie się z nowymi metodami laboratoryjnymi stosowanymi w ocenie konserwowanego nasienia knura było możliwe dzięki doniesieniu, które przedstawiła dr Barbara Szczęśniak-Fabiańczyk z IZ-PIB w Krakowie (współautorzy: M. Bochenek, P. Gogol, M. Trzciska, Z. Smorąg) pt. „Ocena konserwowanego nasienia knura z wykorzystaniem nowych metod laboratoryjnych”.

Prezentacji tematu „Wpływ modyfikacji systemu żywienia na efekty tuczu poprzez zastosowanie ubocznych produktów przemysłowych” dokonał mgr Sebastian Środoń z UP we Wrocławiu (współautorzy: K. Duziński, D. Knecht). Poszukiwanie tańszych rozwiązań żywienia tuczników i ich wdrażanie w gospodarstwach produkcyjnych jest ekonomicznie uzasadnione. Taki też był wynik badań, mimo że tucz na mokro w porównaniu do żywienia na sucho skutkował wolniejszym tempem wzrostu zwierząt.

Kolejny prelegent prof. dr hab. Antoni Jarczyk z UWM w Olsztynie (współautorzy: Z. Winiarski, W. Milewska) przedstawił temat „Wpływ szczepienia warchlaków przeciwko PCV2 na wyniki tuczu”. Problem poruszony w komunikacie jest bardzo ważny, gdyż w całej Europie, również w Polsce, obserwuje się nasilenie występowania u młodych świń wielonarządowego zespołu wyniszczającego. Jak wiadomo, tylko w zdrowym stadzie można oczekiwać dobrych wyników produkcyjnych i opłacalnej produkcji. Dlatego przed wstawieniem warchlaków na tucz eksperymentalnie przeprowadzono szczepienia przeciwko PCV2. Zabieg poprawił wyniki produkcyjne w grupach eksperymentalnych. Po przerwaniu szczepień, co obniżyło koszty, nadal obserwowano poprawę wyników produkcyjnych w grupach doświadczalnych. Prawdopodobnie ten korzystny efekt wynikał ze zmniejszonego siewstwa cirkowirusa.

W pracy pt. „Wpływ zwiększonej podaży selenu i witaminy E w paszy na dystrybucję selenu i jakość mięsa świń” dr hab. Arkadiusz Pietruszka z ZUT w Szczecinie (współautorzy: M. Kawęcka, E. Jacyno, B. Matysiak, M. Kamyczek) przedstawił zagadnienie zawartości selenu we krwi, wątrobie i mięśniach tuczników żywionych z dodatkiem selenu organicznego (lub bez dodatku) i przeciwutleniacza. Ze względu na to, że wieprzowina stanowi około 50% w strukturze spożycia mięsa ogółem, może być ona źródłem Se w populacjach deficytowych pod względem tego pierwiastka. Zwiększony dodatek selenu organicznego do paszy dla rosnących świń spowodował wzrost jego koncentracji w surowicy, wątrobie i mięśniach tuczników. Zmiany w mięśniach wynosiły od 27 do 40%; nie zmieniło to jednak jakości wieprzowiny.

Ostatnim prelegentem była mgr Monika Wojtasik-Sobol z IFiZZ PAN w Jabłonie (współautorzy: S. Raj, G. Skiba, D. Weremko), która przedstawiła komunikat pt. „Wpływ odtuszczenia tuszy na profil kwasów tłuszczowych wybranych tkanek świń żywionych paszą wzbogaconą w kwasy tłuszczowe omega-3”. Eksperymentem objęto zwierzęta dwóch genotypów, które żywiono paszą wzbogaconą w kwasy tłuszczowe omega-3. Wykazano, że odtuszczenie tusz ma większy wpływ na zawartość kwasów tłuszczowych w tłuszczu podskórnym w porównaniu do mięśnia *longissimus dorsi*. Odtuszczenie tusz nie wpłynęło na zawartość długocząsteczkowych kwasów PUFA *n-3* w badanych tkankach. Uznano, że wzbogacanie paszy w mieszaninę oleju lnianego, rzepakowego i rybiego pozwala wyprodukować mięso o parametrach zalecanych przez WHO.

Wszystkie wygłoszone doniesienia spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników obrad i wzbudziły ożywioną dyskusję.

Bardzo ciekawe wyniki badań zostały również zaprezentowane w części posterowej. Analizy i oceny posterów prezentujących szeroką problematykę badawczą dokonał 3-osobowy zespół, w składzie: dr Ewa Skrzypczak z UP w Poznaniu i dr Jan Dybała z UTP w Bydgoszczy, któremu przewodniczył prof. dr hab. Bogdan Szostak z UP w Lublinie (Wydział Nauk Rolniczych w Zamościu). Zespół wysoko ocenił wszystkie przygotowane prace i wyróżnił trzy postery o najwyższej wartości merytorycznej, przygotowane w pełni profesjonalnie:

- S. Kondracki, K. Górski, D. Banaszewska, E. Bombik (UPH w Siedlcach) – „Próba opracowania modeli zmienności cech ejakulatów knurów inseminacyjnych”;
- K. Ropka-Molik, R. Eckert (IZ-PIB w Krakowie) – „Związek polimorfizmu g.1429G>A w *locus* genu *CAPN1* z cechami użytkowymi świń różnych ras”;
- M. Tyra, A. Bereta, D. Wojtysiak, R. Eckert, M. Różycki (IZ-PIB w Krakowie) – „Zależności między profilem histologicznym poledwicy a jej parametrami u świń rasy wbp i pbz”.

Obrady zakończyły podziękowania skierowane do wszystkich uczestników spotkania i autorów prac, za aktywne uczestnictwo w Zjeździe i obradach Sekcji, oraz gospodarzy: Przewodniczącego Zjazdu prof. dr hab. Jana Szarka, Przewodniczącą Koła krakowskiego PTZ dr hab. Joanny Makulskiej i Dziekaną Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UR w Krakowie prof. dr hab. Czestawa Klocka. **(Anna Rekiel)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI KONI

W obradach Sekcji uczestniczyło 36 osób. Zaprezentowano 24 prace dotyczące różnej tematyki „końskiej”. Rozpoczęto sprawozdaniem z obrad Europejskiej Federacji Zootechnicznej (EAAP) w Saumur, przedstawionym przez przewodniczącą Sekcji dr hab. Dorotę Lewczuk. Miało ono bardzo skrótowy charakter, mimo że zarówno struktura, jak i tematyka EAAP bardzo się rozwinęła.

Sesję doniesień ustnych prowadzili dr hab. Jarosław Łuszczzyński z UR w Krakowie i dr Grażyna Polak z IZ-PIB w Balicach. Jako pierwsze zaprezentowano doniesienie genetyczne o fizycznym mapowaniu genów na chromosomach koni. Praca przedstawiana była przez Agnieszkę Bąk, a zespół naukowców pochodził z IZ-PIB w Balicach. Uzyskane wyniki potwierdziły konserwatywny charakter grupy sprzężeniowej zawierającej geny *XIST* i *PGK1*, a także homologię regionów chromosomowych HSAXq13 i ECA-Xq13. Drugie doniesienie ustne zespołu krakowskiego dotyczyło pasożytów u koni i ich przeżywalności. Przedstawił je Sławomir Kornaś. Uzyskane wyniki wykazały wysoką śmiertelność larw słupkowców małych już w temperaturze -6°C . Określenie żywotności i przeżywalności larw nicieni żołądkowo-jelitowych w środowisku zewnętrznym, w tym wpływu temperatury, daje możliwości przewidywania poziomu zarażenia pastwisk, a w konsekwencji ograniczenia rozmiarów inwazji tych pasożytów u koni.

Następne było doniesienie zespołu lubelskiego, prezentowane było przez Izabelę Wilk, o stanie emocjonalnym koni. W konkluzji stwierdzono, iż utrzymywanie koni w ośrodkach zamiejscowych pozytywnie oddziałuje na ich stan emocjonalny, ale pod warunkiem wcześniejszego przyzwyczajenia do transportu. Kolejne dwa doniesienia dotyczyły dobrostanu zwierząt i były przygotowane przez zespoły olsztyńskie. Pierwsze opisywało nowatorskie badania zastosowania pola magnetycznego w fizjoterapii koni (Jastrzębska i wsp.), drugie dotyczyło badań warunków zoohigienicznych koni w stajni (Mituniewicz i wsp.). Praktycznie przedstawiono taką analizę dobrostanu koni, w formie plakatu, na podstawie Stadniny Koni Rzeczna (Wójcik i wsp.). Mimo że przeprowadzone pilotażowe badania wpływu na konia derki magnetycznej nie pozwoliły stwierdzić ani negatywnego, ani pozytywnego efektu, tematyka wydaje się bardzo interesująca i warta kontynuacji. W Polsce tego rodzaju metody są mało znane, lecz rozwój technologii oraz większa dostępność urządzeń powinny wpłynąć na szersze ich stosowanie.

W bardzo interesujący sposób przedstawiciele ośrodka wrocławskiego – Justyna Śpiewak, Natalia Badura i Maciej Dobrowolski, zaprezentowali zależności między zasadami tworzenia rankingu a sposobem przebiegu kariery koni. Zależności te przedstawiono w formie prezentacji ustnej dla dyscypliny skoki, a w formie plakatu dla dyscypliny ujeżdżenia. W obu dyscyplinach ranking ustalony w okresie 9-letnim, w porównaniu do rankingu corocznego, wydaje się być wynikiem bardziej miarodajnym w ocenie zawodnika i jego kariery sportowej. Tylko trzy doniesienia dotyczyły analiz wyników sportowych koni i oprócz dwóch wyżej wymienionych, charakterystykę koni z MPMK przedstawił na plakacie zespół krakowski (Długosz i wsp.).

Sesja plakatowa prowadzona była przez przewodniczącą Sekcji i tradycyjnie już miała charakter krótkich prezentacji pod plakatami. Autorzy w paru zdaniach omawiali uzyskane wyniki, a obecni mogli bezpośrednio zadawać pytania. Najwięcej prac plakatowych dotyczyło aspektów hodowlanych, które obejmowały między innymi takie zagadnienia, jak: analizy rodowodowe, wpływ poszczególnych ogierów zimnokrwistych na populację (Jastrzębska i wsp.), dystrybucja poszczególnych populacji koni zimnokrwistych (Polak), czy liczebność rasy śląskiej objętej programem ochronnym na przestrzeni lat (Pasternak). Stwierdzono, że hodowla koni zimnokrwistych powinna być zasilana końmi zagranicznymi, ponieważ przekazują potomstwu bardzo pożądane cechy. Jednocześnie zauważa się, że dystrybucja rodzimych ras zimnokrwistych pokrywa się z rejonami ich pochodzenia. Obserwuje się także wzrost liczebności koni śląskich.

Kilka zagadnień hodowlanych dotyczyło biometrii koni oraz wpływu ogierów (Sobczuk) i klaczy (Pieszka i wsp.) na wymiary koni, a także bardziej anatomiczne – wskaźniki powtarzalności pomiarów kości pięcynowej koni (Hecold i Lewczuk). Kościistości

kończyn koni huculskich dotyczyło także doniesienie ośrodka bałickiego (Tomczyk-Wrona). Stwierdzono indywidualność wpływu ogiera na wymiary potomstwa oraz wpływ wieku klaczy na masę ciała źrebiąt. Starsze klacze dawały cięższe potomstwo. W zakresie powtarzalności pomiarów kości pięcynowej koni stwierdzono wartości niskie i średnie. Znaczenie i zróżnicowanie kościistości koni było podkreślane także w pracy dotyczącej koni huculskich.

Bardzo interesujące doniesienia dotyczyły aspektów kinematycznych ruchu koni. Analizowano schematy podejścia konia do przeszkody w skoku luzem (Janczarek) oraz wpływ parametrów puszkii kopytowej na długość kroku kucy islandzkiej (Łuszczzyński i wsp.). Stwierdzono, że kąt potylicy, kąt ustawienia szyi oraz kąt ustawienia kończyn tylnych ma wysoko istotny związek z jakością skoku, natomiast wpływ budowy kopyta nie miał statystycznie istotnego wpływu na długość kroku w stępie, mimo wystąpienia pewnego zróżnicowania wyników. Doniesienie związane z budową kopyt zaprezentował także ośrodek bydgoski (Zawiślak i wsp.).

Zagadnienia behawioralne stanowiły tematykę tylko trzech doniesień – jednego, omówionego wcześniej, zaprezentowanego ustnie oraz dwóch w wersji plakatowej, dotyczących oddziaływania naturalnych metod treningu na stan emocjonalny koni o różnej pojętności (Janczarek i wsp.) oraz izolacji socjalnej u koni (Jastrzębska i wsp.). Oba doniesienia podkreślały istotność stanu emocjonalnego koni w treningu, występowanie u nich dużego stresu w czasie izolacji socjalnej oraz zmiany miejsca pobytu. Stwierdzono, że istotnym elementem jest przyzwyczajanie koni do takich zmian.

Trzy doniesienia omawiały aspekty fizjologiczne: parametry nasienia ogiera (Banaszewska i wsp.), stężenie kortyzolu w ślinie koni w powiązaniu z ich wynikami w rajdach długodystansowych (Janczarek i wsp.), sezonowość zmian poziomu wapnia i fosforu w osoczu krwi koni (Łuszczzyński i wsp.). Stwierdzono występowanie różnic międzyrasowych w poziomie Ca i P w sezonie wiosennym oraz dużą zależność pomiędzy poziomem kortyzolu a długością rajdu. Takiej zależności nie stwierdzono w przypadku poziomu kortyzolu i wyników badań weterynaryjnych na bramkach weterynaryjnych. Sesja była bardzo interesująca i niestety, jak co roku, zabrakło czasu na dyskusję. (Dorota Lewczuk)

SEKCJA CHOWU I HODOWLI OWIEC I KÓZ

W Sekcji zgłoszono 34 doniesienia dotyczące owiec i kóz, których tematykę można podzielić na trzy następujące grupy zagadnień badawczych: uwarunkowania jakości mięsa i mleka oraz przetworów, chów i hodowla oraz struktura genetyczna wybranych populacji owiec w zakresie linii rodowodowych i genów kandydujących.

Obrady, którym przewodniczyli na zmianę profesorowie: J. Krupiński, R. Niżnikowski i A. Szymanowska, rozpoczęto dwoma referatami wprowadzającymi. Pierwszy z nich pt. „Aktualna sytuacja w sektorze owiec i kóz w krajach Unii Europejskiej” wygłosił prof. Piotr Nowakowski z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Profesor jest reprezentantem Polski w Grupie Roboczej „Sheep & Goat Meat Forecast Group”, która działa przy Komisji Europejskiej w Brukseli i zajmuje się monitoringiem sytuacji w sektorze owiec i kóz w krajach UE. W referacie wykazano, że udział koźliny w puli mięsa owczego i koziego produkowanego w UE stanowi jedynie 5,7%, a populacja kóz w UE w grudniu 2012 roku liczyła 6 mln zwierząt, przy czym najliczniejsze pogłowie utrzymywano w Grecji (3,5 mln), Hiszpanii (2,0 mln), Francji (1,1 mln) i Rumuni (1,1 mln). Pogłowie owiec w krajach UE w ostatnich kilku latach ulega systematycznemu zmniejszeniu; w grudniu 2009 roku wynosiło 88,1 mln, a w 2014 roku szacuje się poziom 82,5 mln osobników. Najliczniejsze populacje utrzymują: Wielka Brytania (21,9 mln), Hiszpania (16,8 mln), Grecja (8,9 mln), Francja (7,4 mln) oraz Włochy (7 mln). W obrębie mięsa owczego wyróżniane są dwie klasy jakościowe tusz jagnięcych: lekkie (<13 kg tuszy) i ciężkie. W 2013 roku średnia masa tusz lekkich wynosi ok. 10 kg, a ceny wahają się od 4,3 €/kg w Portugalii do 6,4 €/kg w Hiszpanii, natomiast tusz ciężkich – ok. 20 kg, o cenach od 4,4 €/kg w Irlandii do 6,1 €/kg we Francji. Konsumpcja mięsa owczego w krajach UE systematycznie się obniża (od 2,9 kg/mieszkańca w roku 2005 do 2,1 kg w roku 2012), co przy równoczesnym ograni-

czaniu pogłowia, spowodowało w tym okresie zwiększenie poziomu samowystarczalności UE w mięso owcze z 79,1% do 87,1%.

Wyraźny przyrost pogłowia owiec odnotowuje się natomiast w Republice Czeskiej. Średnia liczebność stada owiec w tym kraju wynosi od 5 do 10 maciorek. W wielu przypadkach utrzymywanie owiec traktowane jest jako zajęcie hobbystyczne, w celu samozaopatrzenia w mięso przy wykorzystaniu mobilnych rzeźni.

Drugi referat wprowadzający pt. „Markery molekularne płodności owiec” wygłosiła dr hab. Urszula Kaczor z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, a współautorem był mgr Mirosław Kucharski. Uzasadniając badania z tego zakresu, Autorzy wykazali jak istotną dla opłacalności produkcji jest liczba jagniąt urodzonych. Następnie, wskazując na fakt warunkowania tej cechy wieloma genami, przedstawili wyniki prac z lat 80. ubiegłego wieku prowadzonych na merynosach booroola, a następnie owcach jawajskich, indyjskich i chińskich, które wykazały, że cecha ta może być warunkowana pojedynczym genem o dużym efekcie, mutacją w genie receptora białka morfogenetycznego kości *BMP1B* (*FecB*). O istotnym znaczeniu obecności tego genu głównego w owczarstwie świadczy fakt, że w ciągu 30 lat został on wprowadzony do 48 ras i linii niskopłennych owiec w 19 krajach. Ostatnie badania prowadzone na owcach olkuskich i grivette doprowadziły do zidentyfikowania w tym genie mutacji, odpowiednio *FecX⁰* (g.1009A>C) i g.950C>T. Substytucja g.1009A>C (N69H) zwiększa wielkość miotu maciorek olkuskich z jedną, jak i dwoma kopiami genu, odpowiednio o 0,73 i 1,07 jagnięcia. Powołując się na wyniki badań własnych Autorzy wykazali wysoką frekwencję korzystnego allelu C (0,55), przy znacznym udziale w populacji homozygot CC (0,27) i heterozygot AC (0,56).

Ponadto przedstawiono wyniki dowodzące, że genem o dużym efekcie jest także gen czynnika wzrostu i różnicowania *GDF9* (OAR6). U ras cambridge i belclare wykryto mutację *FecG^H*, u santa ines – *FecG^E*, natomiast u owiec thoka – *FecT*.

W podsumowaniu stwierdzono, że na użytkowość rozplodową owiec istotnie wpływa 12 mutacji sprawczych o różnym efekcie fenotypowym, zlokalizowanych w 3 genach.

Na zakończenie tej części obrad Sekcji odbyła się krótka, ze względu na konieczność przestrzegania reżimu czasowego, aczkolwiek ożywna dyskusja, która koncentrowała się głównie na problematyce poruszanej w referacie profesora Nowakowskiego.

W drugiej części obrad przedstawiono w formie przekazu ustnego sześć doniesień. Jako pierwszy prezentował się zespół autorów z UTP w Bydgoszczy i IZ-PIB ZD Kołuda Wielka, przedstawiając opracowanie pt. „Porównanie jakości jogurtów z mleka owczego, koziego, krowiego i mieszanego”. Przeprowadzone badania wykazały, że jakość mleka przerobowego, w tym zawartość składników żywieniowych i możliwości zwiększenia ich biodostępności na drodze fermentacji bezpośrednio decydują o wysokiej wartości odżywczej mlecznych napojów fermentowanych.

Kolejną prezentacją było opracowanie autorstwa zespołu z UTP w Bydgoszczy i UWM w Olsztynie pt. „Polimorfizm (C.*1232G>A) genu miostatyny w stadach owiec kamienieckich i pomorskich”. Badaniem objęto 200 osobników (100 owiec kamienieckich i 100 pomorskich), u których wykryto dwa allele: A (c.*1232A) i G (c.*1232G) oraz odnotowano obecność wszystkich trzech możliwych genotypów: AA, AG, GG. Allel A, związany ze zwiększeniem masy mięśniowej i redukcją tkanki tłuszczowej, występował w objętej badaniem grupie owiec zdecydowanie rzadziej niż allel G. W celu zwiększenia frekwencji allelu A oraz homozygot AA należałoby zaplanować kojarzenia, wykorzystując do tego celu osobniki homozygotyczne AA lub heterozygotyczne AG.

Zespół autorów z IZ-PIB w Balicach przedstawił ciekawe wyniki badań nt. „Porównawcze mapowanie genów *HSPB2* i *CRYAB* u owiec (*Ovis aries*) i kóz (*Capra hircus*)”. Przedstawione wyniki cytomolekularnej analizy porównawczej znajdują zastosowanie w badaniach ewolucyjnych i filogenetycznych oraz przyczyniają się do określenia roli genów *HSPB* w patogenezie zaburzeń neurodegeneracyjnych u zwierząt hodowlanych.

Przedstawiciele IFiZZ PAN w Jabłonnie prezentowali pracę pt. „Wbudowanie azotu mocznika endogennego do poszczególnych aminokwasów białka bakterii żwaczowych w zależności od poziomu białka w dawce pokarmowej kóz”. Stwierdzono, że poziom

białka w diecie wpływa na wykorzystanie EUN przez mikroorganizmy żwacza do syntezy bakteryjnych aminokwasów. Wykorzystanie tego azotu przez bakterie żwaczowe zmniejsza się wraz ze wzrostem poziomu białka w dawce pokarmowej. Niezależnie od poziomu białka w diecie, EUN jest wykorzystywany w największym stopniu do biosyntezy GLU (glutamina i kwas glutaminowy), a w najmniejszym stopniu do biosyntezy proliny.

Zespół autorów z UP w Lublinie przedstawił wyniki pracy pt. „Wzrost jagniąt merynosowych w zależności od terminu krycia ich matek”, wykazując, że na przestrzeni roku najkorzystniejszy okres w zakresie poziomu odchowu i wzrostu jagniąt jest w grupie odchowywanej w okresie lata.

Zespół autorów z UR w Krakowie przedstawił wyniki pracy pt. „Zarażenie owiec pasożytami w zależności od systemu chowu”. Monitorowano nasilenie i przebieg inwazji pasożytniczych u owiec dorosłych. Określono stan i dynamikę zarażenia zwierząt utrzymywanych konwencjonalnie w systemie alkierzowym (gospodarstwo A, 16 owiec) lub alkierzowo-pastwiskowym (gospodarstwo B, 25 owiec) oraz w gospodarstwie ekologicznym (gospodarstwo C, 30 owiec). Wyniki badań koproscopowych wykazały podobne zarażenie owiec kokcydiami *Eimeria* sp. we wszystkich trzech typach gospodarstw oraz znacznie większe zarażenie nicieniami *Nematoda* u zwierząt korzystających z pastwiska, w porównaniu z utrzymaniem alkierzowym.

Na zakończenie przewodniczący Sekcji podziękował autorom doniesień za ich przygotowanie, uczestnikom za udział w obradach i dyskusję, a gospodarzom za organizację całego spotkania. **(Tomasz M. Gruszecki)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

Obrady Sekcji odbyły się na terenie Stacji Doświadczalnej Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny w Rząsce. Uczestniczyło w nich 19 członków Sekcji z 8 ośrodków naukowych oraz goście: prof. dr Viktor A. Ilyukha i dr Tatiana N. Ilyina z Institute of Biology of the Karelian Research Centre of the Russian Academy of Science, prof. dr hab. Jerzy Niedziółka – kierownik Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny oraz Marek Nowak – prezes Krajowego Związku Hodowców Szynszyli.

Obrady rozpoczęły trzy referaty plenarne o charakterze wspomnieniowym, przedstawione przez przedstawicieli trzech krakowskich ośrodków naukowo-badawczych zajmujących się badaniami z zakresu chowu i hodowli zwierząt futerkowych. Prowadzącymi Sesję plenarną byli prof. dr hab. Olga Szeleszczuk (UR Kraków) i prof. dr hab. Stanisław Socha (UPH Siedlce).

Prof. Olga Szeleszczuk w referacie pt. „Krakowska szkoła hodowli zwierząt futerkowych” przedstawiła historię powstania Zakładu Hodowli Zwierząt Futerkowych i sylwetkę Profesora dr hab. Stanisław Jarosza (1923-2011). Następnie dr hab. Paweł Bielański zaprezentował opracowanie pt. „Prace badawcze z zakresu hodowli i chowu zwierząt futerkowych prowadzone w Instytucie Zootechniki na przestrzeni 60 lat. Wspomnienie o naszych Nauczycielach”, w którym przypominał dokonania prof. Jadwigi Ocetkiewicz (1909-1979), prof. Stanisława Niedźwiadka (1940-1997) i dr. Jerzego Sławonia (1934-2002). Ostatni referat, opisujący najnowszą historię i tematykę badawczą trzeciego ośrodka naukowo-badawczego „krakowskiej szkoły futerkowej” – Katedry Hodowli Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Zoohigieny, przedstawił dr Stanisław Łapiński. Podsumowując referaty plenarne prof. Szeleszczuk stwierdziła, że należy wspomnieć jeszcze o czwartym krakowskim ośrodku zajmującym się jednym z gatunków zwierząt futerkowych – królikami. Jest to Katedra Genetyki kierowana przez prof. dr hab. Józefa Bieńka.

W części referatowej, prowadzonej przez dr hab. Dorotę Kowalską (IZ-PIB) i prof. Józefa Bieńka (UR Kraków), referaty pt. „Stan obecny hodowli i badań dotyczących zwierząt futerkowych w Rosji” oraz „Wpływ implantu melatoniny na funkcje fizjologiczne różnych gatunków zwierząt futerkowych w zależności od ich wieku” wygłosił prof. Viktor A. Ilyukha. Swoją prezentację rozpoczął od przedstawienia historii Instytutu Biologii Karelskiego Centrum Badawczego Rosyjskiej Akademii Nauk w Pietrozawodsku. Stwierdził, że w rosyjskich hodowlach zwierząt futerkowych kosz-

ty karmy i jej przygotowania stanowią 50-70% ceny uzyskiwanej za skóry. W hodowlach europejskich selekcja prowadzona była na wielkość zwierząt, np. masa ciała lisów fińskich wzrosła do 15-20 kg, a nawet więcej, podczas masa ciała lisów rosyjskich wynosi 7-9 kg. Natomiast wielkość miotu lisa polarnego rosyjskiego wynosi średnio 10, podczas gdy samica lisa w typie fińskim rodzi i odchowuje średnio 3 szczenięta. Drugi referat dotyczył badań z wykorzystaniem egzogennej melatoniny. Wykazano, że podanie egzogennej melatoniny przyspiesza dojrzewanie zimowej okrywy, powoduje zwiększenie gromadzenia tkanki tłuszczowej oraz wykorzystania energii z lipidów, co przyspiesza procesy adaptacyjne do zimy.

Sesję posterową poprowadził dr hab. Paweł Bielański z IZ-PIB w Krakowie. Łącznie zgłoszono 27 doniesień naukowych, dotyczących królików, sznyszyli, lisów i jenotów, przygotowanych przez pracowników naukowych Uniwersytetu Rolniczego i Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. **(Olga Szeleszczuk)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT AMATORSKICH I DZIKICH

LXXVIII Zjazd Naukowy PTZ w Krakowie był szóstym roboczym spotkaniem Sekcji. Sesję referatowo-posterową poprowadzili prof. dr hab. Leszek Drozd z UP w Lublinie i dr hab. Paweł Janiszewski prof. UWM w Olsztynie. Frekwencja na obradach dopisała. Na zgłoszonych 14 doniesień, 13 zostało przedstawionych przez zespoły autorów. Zaprezentowało się 6 ośrodków: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Instytut Parazytologii Polskiej Akademii Nauk oraz Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu. Wszystkie prace prezentowane były w formie multimedialnej. Tematyka doniesień była jak zwykle różnorodna i dotyczyła głównie problematyki związanej z hodowlą psów, hodowlą fermowej danieli, wolverowej hodowli bażantów i innych gatunków ptactwa, funkcjonowania populacji zwierząt dzikich. Zaprezentowane zostały, między innymi, aktualne problemy w hodowli owczarka podhalańskiego (Joanna Kania-Gierdziewicz, Maciej Gierdziewicz, Bartłomiej Budzyński – „Analiza udziałów założycieli i przodków w populacji aktywnej owczarków podhalańskich hodowanych na terenie Podhala” oraz Joanna Kania-Gierdziewicz, Maciej Gierdziewicz, Bartłomiej Budzyński – „Linie męskie i żeńskie owczarków podhalańskich hodowanych na terenie Podhala”)

oraz badania na temat funkcjonowania stereotypów dotyczących psów w społeczeństwie polskim (Małgorzata Goleman, Leszek Drozd, Mirosław Karpiński, Piotr Czyżowski – „Syndrom czarnego psa jako przykład zmiany stereotypów dotyczących psów w społeczeństwie polskim”).

Hodowli bażantów ozdobnych dotyczyła praca zaprezentowana przez przedstawicieli Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie (Karol Sepielak, Małgorzata Gumułka – „Rozród i odchów bażantów ozdobnych w chowie amatorskim”). Zespół pracowników naukowych z Olsztyna przedstawił trzy doniesienia poświęcone hodowli fermowej danieli (Dorota Witkowska, Janina Sowińska, Paweł Janiszewski, Marek Bogdaszewski, Andrzej Gugolek, Anna Wójcik – „Ocena bioaerolu powietrza budynku inwentarskiego podczas zimowego odchovu cieląt danieli”; Dorota Witkowska, Janina Sowińska, Paweł Janiszewski, Marek Bogdaszewski, Tomasz Mituniewicz – „Stężenie gazów cieplarnianych i amoniaku w budynku przeznaczonym do zimowego odchovu cieląt danieli”; Paweł Janiszewski, Marek Bogdaszewski, Dorota Witkowska, Dariusz Kulesza – „Behavior cieląt danieli fermowych utrzymywanych w pomieszczeniach inwentarskich podczas okresu zimowego”).

Zespoły autorów z Siedlec i Lublina przedstawiły trzy różnorodne prace: Katarzyna Andraszek, Ewa Wójcik, Dorota Banaszewska, Małgorzata Szostek, Magdalena Czubaszek – „Zastosowanie azotanu srebra w ocenie identyfikacji struktur plemnika ssaków”; Barbara Biesiada-Drzazga, Dorota Banaszewska, Anna Rojek – „Jakość jaj kur rasy araucana z chowu przyzagrodowego”; Aldona Gontarz, Katarzyna Andraszek, Magdalena Gryzińska, Dorota Banaszewska, Michał Potęga – „Różnicowanie morfologii plemników trutni na początku i końcu sezonu”.

Odchowu piskląt kuropatwy szarej dotyczyło doniesienie autorów z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (Janusz Zbytek, Stanisław Kondracki, Elżbieta Bombik, Dorota Banaszewska – „Wyniki odchovu piskląt kuropatwy szarej (*Perdix perdix*) z zastosowaniem mieszanek przemysłowych dla indyków i kurcząt brojlerów”). Międzynarodowy, polsko-czeski zespół przedstawił pracę na temat wykorzystania konsumpcyjnego kaczki krzyżówki (Daria Murawska, Magdalena Zawacka, Paweł Janiszewski, Vladimir Hanzal i Danuta Michalik – „Charakterystyka kaczki krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) w aspekcie jej wykorzystania konsumpcyjnego”). Doniesienie dotyczące problematyki gospodarki wybranych populacji gatunków łownych zaprezentował zespół z Wrocławia (Tadeusz Orlański, Piotr Nowakowski – „Produkcyjność zwierząt łownych – saren, jeleni i dzików w środowisku gminy Chojnów (Dolny Śląsk)”).

Na zakończenie obrad padł wniosek o wystąpienie do Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego z propozycją zmiany nazwy Sekcji; nowa nazwa to: Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Towarzyszących i Dzikich. Po dyskusji propozycja została jednomyślnie zaakceptowana. *Zmiana nazwy Sekcji została zaakceptowana przez Zarząd Główny PTZ na posiedzeniu 7 października 2013 r. (Leszek Drozd)*

Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w kadencji 2010-2013

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Zarząd Główny PTZ w kadencji 2010-2013 tworzyły następujące osoby:

• prezydium: prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk – prezes, prof. dr hab. Roman Niżnikowski – wiceprezes, prof. dr hab. Tomasz M.

Gruszecki – wiceprezes, dr hab. Jolanta Oprządek – skarbnik, prof. dr hab. Henryk Grodzki – zastępca skarbnika, prof. dr hab. Stanisław Kondracki – sekretarz;

• członkowie: prof. dr hab. Edward Pawlina, prof. dr hab. Anna Sawa; prof. dr hab. Anna Stachurska, prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski;

• zastępcy członków: prof. dr hab. Danuta Borkowska, prof. dr hab. Bronisław Borys;

• przewodniczący Kół: prof. dr hab. Sławomir Mroczkowski (Bydgoszcz), prof. dr hab. Jan Szarek (Kraków), prof. dr hab. Maria Osek (Siedlce), prof. dr hab. Piotr Ślósarz (Poznań), prof. dr hab. Anna Rekiel (Warszawa), prof. dr hab. Zbigniew Jaworski (Olsztyn), dr hab. Zofia Tarasewicz (Szczecin), dr hab. Anna Szymanowska (Lublin), dr hab. Wacław Łuczak (Wrocław).

Komisja Rewizyjna działała w składzie: prof. dr hab. Czesława Lipecka – przewodnicząca, prof. dr hab. Marian Brzozowski – zastępca przewodniczącej, dr Grzegorz Żak – sekretarz, prof. dr hab. Zbigniew Dorynek i prof. dr hab. Henryk Geringer – członko-